ఆదివారం కథ

మబ్బు తడవని చినుకు

– నరేష్ నున్నా

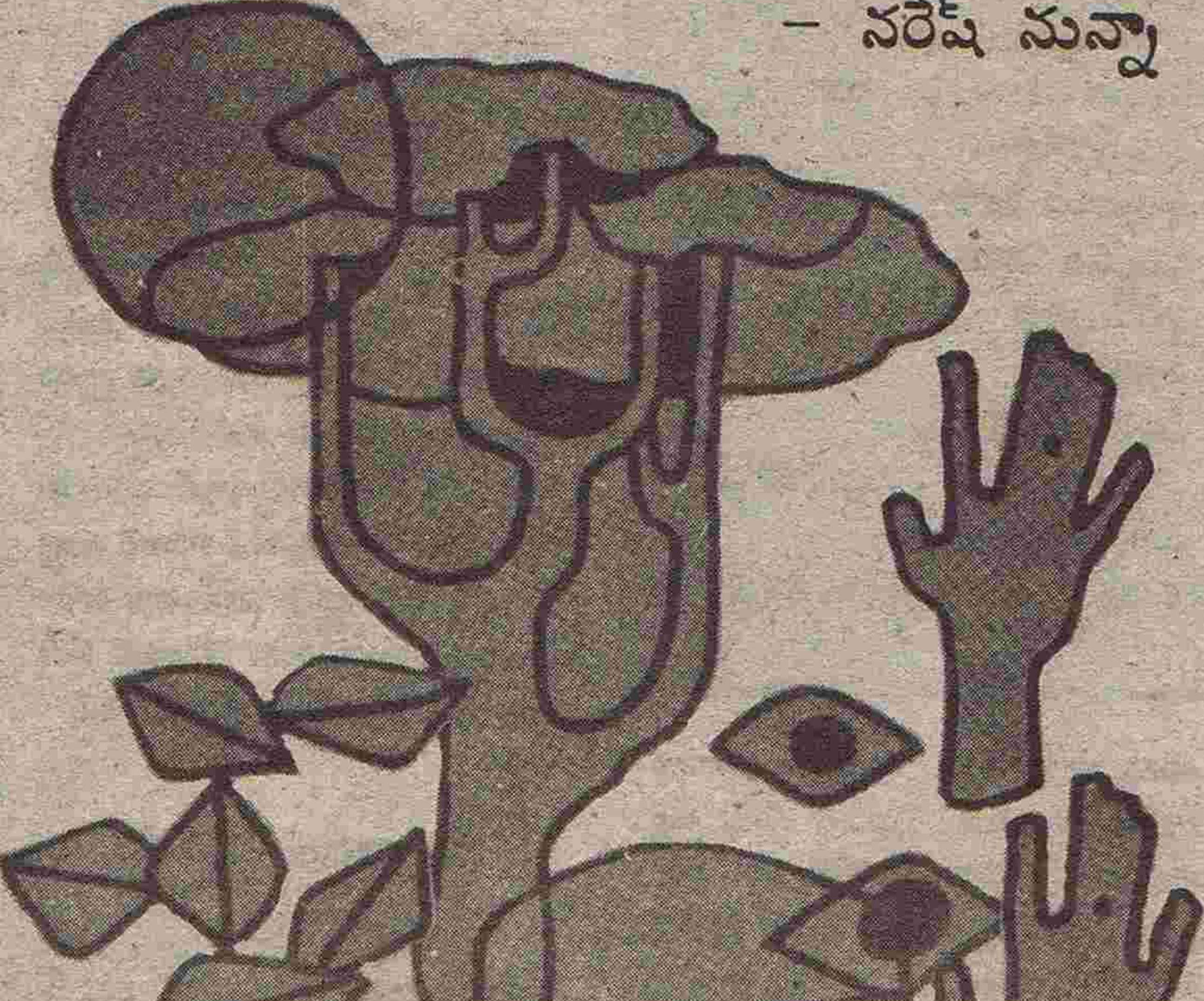

'దారినిండా బ్రహ్మజెముళ్లు, కలుపుపాదలు దట్టంగా వున్నాయి. దాంతో దారిమీదే అనుమానాలు పుడుతున్నాయి. ఈ తోవ సరైనదేనని మనసా వాచా నమ్ముతున్నాను. అందుకే దారిని బాగు చేయడమే నా అసలు లక్ష్యం'. అలా 'విప్లవ ద్రోహి'గా మారాక జ్ఞాని రాసిన ఆ తొలి లేఖే, తన నుండి నాకు చివరి ఉత్తరం. ఏ 'ఇన్‌ఫార్మర్' ఘనకీర్తితోనో వాడిని వరించిన దిక్కులేని చావు 'ఎన్‌కౌంటర్' వీర మరణాల 'అదృష్ట' యోగం కూడా లేకుండా చేసింది.

నేను ...

సెగల లావా ... మదుల సముద్రం ...

నేను ...

మూడు పొరలు. మొత్తం ప్రపంచం ఈ మూడు అరల్లోనే –

దొరికిన తాళంచెవి ఒకటే చాలా చిన్నది. మరోటి దొరికీ దొరకనట్టు మురిపిస్తుంటుంది.

సాధారణంగా కలలు వేలు పట్టి తీసుకుపోతాయా గదిలోకి. అదొక తెలిసీ తెలియని రహస్యం. గొలుసుల్తో సదా కట్టిపడేసి బార్లా తెరిచి వుంచే తలుపుల రంగు –

దయగా విరిచిన రెక్కల నెత్తుటి తడి తుడుస్తూ పంజరాలు ప్రసాదించే స్వేచ్ఛలాంటి తెలుపు నలుపూ కాని కాంతి ... ఆ గది నిండా –

ఆ గదిలోనే అపుడెపుడో చిటికనవేలు పట్టుకున్నట్టే పట్టుకుని, వదిలేసిన వసంతం దోబూచి నన్ను గాయపరుస్తుందంతే –

మూడో లోగిలికి వాకిళ్లు వున్నాయో లేవో. నా గుడ్డి లాంతరు వెలుగులో, అనాది ఆదిమవాసనలన్నీ ఆగదిలోంచి చీకటిగా వీస్తున్నాయని ఒక సన్నని స్పృహ.

మిణుకు మిణుకుగా వెలిగి ఆరే ఆ గుడ్డి లాంతరును చూసే అప్పుడప్పుడు ఎడారిలోకి రెండడుగులే స్థాయి హలోలు ... హాయ్‌లు ...

కేవలం రెండడుగులే. ఆ ఉత్తుత్తి పలకరింపులన్నీ వెనక్కి మరి చూడవు.

ఆ ఏకాకి మసక వెలుతురులోకి ఒక ప్రశ్నతో లోనికంటా చొరబడినవాడు జ్ఞాని. వాడు నన్ను పరిచయం చేసుకున్నాడు. బలవంతంగా ప్రవేశించిన తనతో పట్టుమని పది మాటలు మాట్లాడిన గుర్తు కూడా లేదు. కానీ ఇప్పుడు నా ప్రపంచంలో నన్ను వదలని జ్ఞాపకమై మరింత చీకటిని మిగిల్చాడు.

మొదట్లో వాడినే కాదు వాడి వెంట తెచ్చిన 'ఆకలి' అన్న ప్రశ్నను కూడా నాలోకి రాకుండా నెట్టేయడానికే చూశాను. తరచూ ప్రగతిశీల రచయితల రాతల్లో తప్ప నేనెప్పుడూ ఆ పదం విన్న గుర్తు లేదు.

'దేశాన్ని నల్లటి దరిద్రంలా కావలించిన 'ఆకలి' లోని ఒక్క అక్షరాన్నైనా చెరపగలవా హర్షా!' అని తరచూ గొణిగేవాడు.

సోమాలియా గాలుల్లో వీస్తున్న మృత్యువును చూపించి 'అదే ... అదేరా ... ఆకలంటే ...' అంటూ ఏడ్చేవాడు.

తనతో పరిచయమే ఒక చిత్రమైన అనుభవం.

* * *

ఓ రోజు ...

హాస్టల్ గదుల్లోంచి, స్టాఫ్‌రూమ్ కబుర్లలోంచి వస్తున్న కుళ్లు వాసన భరించలేక బైటకొచ్చాను.

హాస్టల్ వెనక తూముల్లోంచి ప్రవహించి పక్కనే కాలువలోకి సంగమిస్తుంది మురికి. కల్వర్టుమీద కూర్చున్నాను. పదిగజాల దూరంలో రోడ్డు అవతల వైపు రోడ్డు మీద ఏదో బొమ్మ గీస్తున్నాడు ఒకతను.

చాక్‌పీసులకన్నా, బొగ్గుముక్కలే ఎక్కువున్నాయి. 'పరాకు చేసిన నీకేమి ఫలము దక్కురా పరాత్పరా' అన్న పదాన్నే మళ్ళీ, మళ్ళీ కాపీ చేస్తూ బొమ్మ గీస్తున్నాడు.

పారుతున్న మురికాలువ, బొగ్గు ముక్కల్లోంచి ఆకృతి పొందలేక విఫలమవుతున్న గీతలు, విరస కూనిరాగం, మాసిన బట్టలకి మరిన్ని మాసికలేస్తూ బొగ్గు చేతులూ ...

... అచ్చం శతకోటి బతుకుల్లో ఓ బతుకులానే వున్నాడతను.

దారిన పోయే గుంపు హడావిడి దానయ్యల్లో, ఒకరిద్దరు కాస్త తీరిక దానయ్యలు అర్థ నమస్కారంలా అనిపించే ఒకానొక గెశ్చర్‌తో పాతికో పరకో విసిరేసి పోతున్నారు.

దగ్గరకు వెళ్లి చూడాలనిపించింది.

కాసేపు ఆ 'నీల మేఘశ్యాముడె'వరో పోల్చుకోను ప్రయత్నించాను. ముక్కోటి లింగాల్లో ఆ బోడి లింగం అర్థం కాలేదు. మొహమాటానికి అయిదు పైసలు విసిరి వెనక్కి తిరుగుతుంటే, వినిపించాయి.

'స్పిరిచ్యువల్ ధాతృత్వం, ఈస్తటిక్ ధాతృత్వం కలబోస్తే అయిదు పైసలు!'

తిరిగి చూడాలంటే భయమేసింది. వడివడిగా అడుగులేశాను హాస్టల్‌వైపు గాజుకళ్లను, బొగ్గు వేళ్లను తలుచుకుంటూ –

* * *

'బన్ ఒకటి ... ఊహు! చాయ్ వద్దు'.

ఉలిక్కిపడి అటుగా చూశాను. గాజుకళ్లతోనే మాట్లాడాడా?

గంగారాం ఇచ్చిన మూడ్రోజుల్నాటి 'ఫ్రెష్' బన్!

హమ్మయ్య! నోటికైనా ఎక్స్‌ప్రెషన్స్ తెలుసు. నిర్వికారంగా మాత్రం తినడంలేదు. కానీ నాకే కాస్త వికారం. తల తిప్పుకున్నాను.

'ఎక్స్‌క్యూజ్‌మీ ఈ రోజు మొత్తం మార్చేశాను. జస్ట్ ఫర్ ఛేంజ్. ఓ సారి చూద్దురూ ...'

ముందు కూర్చుని నాలోకి చూస్తూ అన్నాడంటే నన్నే కదా!

మారు మాట్లాడకుండా అనుసరించాను. ఈ రోజు రంగుల చాక్‌పీసులు ... ఆకారం కాదు. దృశ్యం

'కోల్డ్ రాపిడ్ హాండ్స్ డ్రా బాక్ ఒన్ బై ఒన్ ద బాండేజెస్ ఆఫ్ డార్క్‌నెస్ ... అని స్మరించడం లేదూ'

ఆశ్చర్యపోయాను. ఆక్టోవియో పాజ్!

కొండలు ... ఎర్రగా సూర్యుడు ... కొలను.

చుక్క నీరు లేకుండా కొలనంతా ఎండిపోయినట్లు, నెత్తుటి గాయాల బాధ భరించలేక సూర్యుడు వాలిపోతున్నట్టు ... నా కళ్లకే అనిపిస్తుందేమో ...

రెండ్రూపాయల బిళ్ల అక్కడ జార్చి పరుగులాంటి నడకతో వచ్చేశాను 'ఐయామ్ లివింగ్ అట్ ద సెంటర్ ఆఫ్ ఎ ఉండ్ స్టిల్ ఫ్రెష్ ...' అనుకుంటూ –

* * *

వారం రోజుల్నించి దారి మార్చాను

కొత్త ఆలోచనలు చెదల్లా కొరుకుతూ –

ధ్యాస మార్చడానికి చెట్లతో, పిట్ట రెట్టల్తో మాట్లాడుతూ నా ఏకాంత దీప సన్నిధిలో కూర్చున్నాను. బూడిదైన కొన్ని, కాలబోతూ కొన్ని ... క్షణాలు!

గతం ... భవిష్యత్ ... అంతే!

వర్తమానం అసలేది? సిగరెట్ విపిరికొడుతూ చూశాను.

జాంకాయ పచ్చిదే అనుకుంటా కొరుక్కుతింటూ చూస్తున్నాడు నావంక. నోటి భాష మారలేదు. కాస్త మారింది చూపు భాషే.

ఏంచెయ్యాలో తోచక నవ్వేందుకు ప్రయత్నించాను.

'సౌందర్యం చాలా కన్విన్సివ్ అంటారు కదా గురువుగారు! మరీ అంత వణికించిందా అటువైపే రావడంలేదు ...' దగ్గరకొస్తూ అన్నాడు.

ఇక ఆశ్చర్యాన్ని దాయడం సాధ్యం కాలేదు. 'మీ పేరు?'

'జ్ఞానేశ్వరరెడ్డి ...'

జ్ఞానేశ్వరుడు ... ఈ మనుషులు, పేర్లు భలే చిత్రం! భాగ్యలక్ష్మి, సరస్వతి, బ్రహ్మానందం ... పేర్లన్నీ ఇలా ఆప్టిమిస్టిక్‌గా వుంటాయి. ఏ హర్షమూ లేని నేను శ్రీహర్షనైనట్లు – నిరుత్తర్, శచీంద్ర, క్లీశవ్ ... పేర్లెందుకుండవ్? మన బతుకులకి చక్కగా అతికేలా –

జ్ఞానే తిరిగి చెప్పాడు 'బి.ఏ. లిట్ ... రెండో ఏడుకి దొర్లింది రాయి. అదుగోండి అదే కాలేజ్.'

నీడనిస్తున్న మర్రిచెట్టు, అప్పుడప్పుడూ వీస్తున్న గాలికి జవచచ్చిన ఆకుల్ని ఎండు శబ్దంతో రాలుస్తుంది. తలెత్తి చెట్టువంక చూస్తుంటే అనిపించింది. పచ్చని ఆకులకి ముదురు గోధుమరంగు వేసేద్దామని, టపటపా ఆకులన్నీ రాల్చేద్దామని –

* * *

అప్పట్నుండీ జ్ఞాని దగ్గర రోజూ అరగంటపాటు శ్రోతని. ఆ కొత్త సాహచర్యంలో తన వివరాలు కొద్దిగా తెలిసాయి. తెలంగాణా మారుమూల పల్లెలో తరతరాల గర్వోన్నత వెట్టి చాకిరీ వారసత్వాన్ని అవధరించిన వంశంలో 'చెడబుట్టిన' జ్ఞాని ఏ ఊత లేకుండానే, ఇలా ఎదురీతలేస్తున్నాడు. హాస్టల్‌లోనే వుంటాడు కానీ, రూముల్లో కాదు. మెట్ల కింద వాచ్‌మెన్ జానాబెత్తెడు గదిలో వీడూ ఓ మూల సర్దుకుని–

"నిజానికి దళితుడంటే డబ్బు లేనోడే హర్షా. పేదవాడికి కూడా పేదవాడు అస్పృశ్యుడే. ఎంత విచిత్రమో చూడు. ఇలిసి స్కాలర్‌షిప్ తామే ఇస్తున్నట్లుగా, యుడిసి నుండి ప్యూను దాకా సలాముల కోసం, ఇనామ్‌ల కోసం ఎదురుచూసేవాడే. 'దయతలుస్తున్నాం కాబట్టి సదా భయ ప్రపత్తులతో అణకువగా మసలు....' అన్నట్లు ప్రవర్తిస్తారు. ప్రతి వాడిలోను బానిస రక్తం. అందుకే అధికారం కోసం, అజమాయిషీ కోసం అంత ఆరాటం. ఒక్కోసారి ఈ తోలుబొమ్మలాటలో బొమ్మల్ని చూస్తే జాలి, తెర వెనుక చేతుల మీద ద్వేషం కలుగుతాయి" అని వాపోయాడొకసారి.

ఎదుటివాడి 'చిత్తం బెరిగి' నడవడం చేతకాదు సరికదా, 'తనకు మాలిన ధర్మం' తరహా ప్రశ్నలతో నిలదీస్తాడు కాబట్టే, హాస్టల్ సీట్, స్కాలర్‌షిప్ రాని 'తిరస్కృతుడు' 'బహిష్కృతుడు'... అయ్యాడు.

చదువంటే ఏమిటో, ఇదే చదువైతే ఇది ఎందుకో బొత్తిగా అర్థం కాని నాకు చదువు మీద వారికున్న ఆరాటం వింతగా వుంటుంది. నేనడక్కపోయినా చెప్తాడు సమాధానం.

"నువ్వేదో 'లిబిడో' అంటుంటారు చూడు. అదేమో గానీ 'ఆకలి' అన్నది వుంది చూసావూ. ఈ పదానికి అర్థం లేదు. లేదా అర్థం చెప్పలేము. కేవలం అది అనుభవం. అది ఎన్ని లక్ష్మణ రేఖలనైనా దాటించేస్తుంది. అలా దాటి, జేబు దొంగగానో, దారి దోపిడి గాడ్నో కాకుండా నన్ను కాపాడింది ఈ 'చదువే'. అందుకే ప్రేమ అదంటే నాకు..."

తన గురించి చెప్పకున్న దాని కన్నా, నేనర్థం చేసుకున్నదే ఎక్కువ. 'బ్లేడు పదునుకీ, ఆఫ్ మ్యాడ్ అమ్మాయి తొడలకీ సంబంధమేమిటనే కోపంతో అటువంటి వ్యాపార ప్రకటనల్లో దుర్మార్గాన్ని చూపి, హోర్డింగులు రాయడం మానేసి, కడుపు కాల్చుకున్న 'మూర్ఖుడు' జ్ఞాని. అక్షరానికున్న ఆత్మని కించపరిచే ఏ రాతనూ క్షమించలేననేవాడు. క్షమించక ఏం చేస్తారని నేనడగలేదు. తెలుసు నాకు.

'ప్రాణాలైనా తీసేస్తాం. రామమందిరం నిర్మిస్తాం'... కాషాయం నినాదాలు ఆ ఆత్మల్ని క్షోభ పెట్టాయని, మలినపరిచాయని బావురుమనేవాడు. ఖండించి ఊసినందుకే, రామభక్తుల, 'యుగే యుగే ధర్మ సంస్థాపన' కర్తల చేత చావుదెబ్బలు తిన్నాడు.

"రోడ్డు మీద ఒంటరిగా వెడుతున్న వీరుడ్ని దగ్గరకు పిలిచి తన మీద గీసిన తుపాకిని చేతిలో పెట్టి సాగనంపే ఆయుధాగారాలు – ఈ నినాదాలు"

బహుశా శ్రీశ్రీ దనుకుంటా పదే పదే ఈ పంక్తుల్ని పలవరించేవాడు. కాలీ కడుపుతో కూడా, నిండు ఆర్తితో, ఆశతోనే రాసేవాడు అర్ధరాత్రి నినాదాలు. అన్ని ప్రశ్నలకీ అడవి గుండెల్లో దాక్కున్న గొంతులు సమాధానం చెప్పగలవని బలమైన నమ్మకం.

పడమటి సంధ్యలో ఉషోదయం కోసం ఎదురుచూసే ఆశ. కానే కాదంటాడు. అయితే ఇప్పుడు అడ్డు వున్నవి అరిచేతులు కావని, గ్రహణమని, త్వరలోనే తొలగిపోవడం అనివార్యమని అనేవాడు. ఏ భావాలు పలకని ఆ కళ్ళు అప్పుడు మాత్రం మిలమిలా మెరిసేవి.

ఏవో గత సాఫల్యాలే ఆదర్శంగా గుడ్డి అడుగులేస్తున్నారా? కళ్ళు తెరవరేం? తూర్పు గుండంలో సమిధలవ్వడం కన్నా ఆ త్యాగాల ఫలితమేమిటి? ప్రతివాడిలో శాంతి మీద ప్రేమకన్నా, సుఖం మీద పెరుగుతున్న లాలస. వ్యవస్థీకృత దుర్మార్గంలో ఎంత భాగమైతే అంత సుఖం. ఎంత వేగంగా ప్రవాహంలో కొట్టుకుపోతే అంత సౌఖ్యం. రొమ్ము గుంటల్నిండా సన్నీరని ఆత్మవంచన. ఇదే పరిమితమని నమ్మినట్టు నటన. క్రమేణ స్థిరపడుతున్న నమ్మకం.

దోపిడీ భోగానికీ, భాగ్యానికీ వేసిన నిచ్చెన అని నమ్మి, వైకుంఠపాళి అంతటా ఒళ్ళంతా కోరలతో త్రాచులు...

సర్వాంగాలూ కుళ్లిపోతున్న దుర్భర దృశ్యంలో ఏ వికాసాల కోసం ఏ దారుల్లో ఎదురుచూడాలి? పతనానికి మహదానందంగా, పోటాపోటీగా పరుగులు తీస్తున్న ఈ మందల్లో, మూకల్లో ఆగినా, ఏ ఒక్కర్ని ఆపినా ఫలితం తొక్కిసలాటలో కాళ్ల కింద నలిగిపోవడమే...

నిస్సహాయంగా నలిగిపోవడాన్ని విప్లవమంటేనేం... యుద్ధమంటేనేం–

కానీ వాడు ఇది నిస్సహాయమని ఒప్పుకోలేదు. 'నినాదాలు ఫర్ నినాదాల సేక్'గా మిగిలిపోయే తన ఒంటరి పోరు మాత్రం వ్యర్థమనే దిగులు పడ్డాడు. ఏ నమ్మకంతో ఇటు కెరుపు రంగు నినాదాలు రాసాడో, అదే ద్విగుణీకృత నమ్మకంతో, అంతు చిక్కని ప్రశ్నకి సమాధానమయ్యేందుకో, సమిధై పోయేందుకో వెళ్ళిపోయాడు.

ఆ తర్వాత...

ప్రత్యుత్తరాలు ఆశించని పలకరింపు కాగితాలే జ్ఞాని ఉనికికీ, ఊసుకీ ఆధారం. చూస్తానికి గాజుకళ్ళ మైనం మనిషిలా వుండే జ్ఞాని హృదయంలోలానే, అక్షరాల్లోనూ నిలువెత్తు ఆర్తి, తడి.

'పిడికెడు మెతుకులు దొరకని బాధ నాకేం కొత్త కాదు కదా! కానీ హర్షా దట్టమైన ఈ చెట్ల కన్నా పచ్చని ప్రేమ నిండిన మనుషుల మధ్య బతుకుతున్నా'నని వాడి తొలి ఉత్తరం. అందులోనే నిషేధ సాహిత్యం గురించిన ప్రస్తావన.

నిషేధ సాహిత్యం పదం వింటేనే ఆపుకోలేనంత నవ్వు నాకు.

ఈ అక్షరాలు చదివి ఈ గొర్రెలు ఏ ప్రశ్న వేర్చుకుంటాయని సర్కారు వారి భయం? పాపాల మాఫీకి, ముక్తికి షార్ట్‌కట్ మార్గ ప్రబోధకులు స్వామీజీలు, బాబాలు, హెడ్ బ్రాంచ్‌ల ముక్కోటి దేవుళ్ళు; నిమిషాల్లో దారిద్ర్య రేఖల్ని అమాంతం దాటించేయగల సింగిల్ నెంబర్ లాటరీలు, బ్రాకెట్లు, రేసులు; ఇన్‌స్టెంట్ వినోదంలో కరవుతీరా ముంచే సినిమాలు, నక్షత్రం టీవీలు, వారపత్రికల్లో కిక్కిరిసిన సీరియల్స్... అన్ని దిక్కులా మోహరించి పకడ్బందీగా సహరా కాస్తున్నా కూడా ఇంకా ప్రశ్న మొలకెత్తుతుందనే భయపడుతుంటే చచ్చేంత నవ్వు. కానీ ఏ నవ్వైనా పంచుకునే జ్ఞాని కూడా దూరమయ్యాడు మళ్ళీ నన్ను నాకొదిలేసి–

ఎర్రటి ఎండలో మండుతూ మరో ఉత్తరం.

'నెత్తురంటిన చేతుల్తో రాస్తున్నాను. 'ఎందుకు' అన్న ప్రశ్న వేయనీలులేని స్థితిని తిట్టుకుంటూ రాస్తున్నాను. ప్రత్యర్థి ఎవరో తెలియని యుద్ధంలో, ఎవర్ని చంపానో తెలిసి ఏడుస్తున్నాను. 'ఒరేయ్ హర్షా! నేనిక్కడ ఒంటరినౌతానేమో భయం వేస్తుంది...'

చదివాక నాకూ భయమేసింది.

పార్టీ ఏదైనా, ఏ ఇజంలో అయినా ప్రశ్నించేవాడెప్పుడూ పగవాడే. ఏ రాయ్ లాంటి వాడు కాదని రాడికల్ హ్యూమనిస్టిక్‌గా గొంతు చించుకున్నా. అక్కడ కూడా ప్రశ్నలుండవ్, పరీక్షలుండవ్, అధ్యక్షులు, ఆంక్షలు తప్ప–

ప్రయత్నాలన్నింటికీ, 'ఏదో ఒకటి చేయకుండా ఉండలేనితన'మే కారణమైన జ్ఞాని, తలెత్తే కొత్త అనుమానాలతో ఏమైపోతాడోనని నా భయం.

"దారి నిండా బ్రహ్మజెముళ్ళు, కలుపు పొదలు దట్టంగా వున్నాయి. దాంతో దారి మీదే అనుమానాలు పుడుతున్నాయి. ఈ తోవ సరైనదేనని మనసావాచా నమ్ముతున్నాను. అందుకే దారిని బాగు చేయడమే నా అసలు లక్ష్యం"

అలా 'విప్లవ ద్రోహి'గా మారాక జ్ఞాని రాసిన ఆ తొలి లేఖే, తన నుండి నాకు చివరి ఉత్తరం.

ఏ 'ఇన్‌ఫార్మర్' ఘనకీర్తితోనో వాడిని వరించిన దిక్కులేని చావు 'ఎన్‌కౌంటర్' వీర మరణాల 'అదృష్ట' యోగంకూడా లేకుండా చేసింది.

* * *

అప్పుడు ఆకులు రాలిపోవడాన్ని శిశిరమనే సమాధాయించుకునే వాడిని.

ముసిరి ముంచెత్తే దుఃఖం సాక్షిగా అలా అనుకోలేను ఇప్పుడు–

* * *